

Obyvateľstvo a migrácia

12.01.2017 |

Demografia je spoločenská veda zaoberajúca sa štúdiom reprodukcie ľudských populácií, jej predmetom sú všetky udalosti a procesy, ktoré s reprodukciou ľudských populácií súvisia.

Kvantifikáciou demografických udalostí a procesov sa zaoberá **demografická štatistika**.

Systém demografickej štatistiky v SR ktorého základom je spracovanie demografických udalostí v mesačnej periodicite vo vyčerpávajúcom zisťovaní celej populácie, pravidelne sa opakujúce sčítania obyvateľstva a doplnkové zisťovania u obyvateľstva (mikrocenzý), zabezpečuje rozhodujúci podiel informácií o obyvateľstve ako celku, o jeho priestorovom rozmiestnení, stave, štruktúrach, ako aj charakteristikách v konkrétnom časovom období.

Demografia ako veda

Demografia (gr. demos - ľud, grafein - opisovať) je spoločenská veda zaoberajúca sa štúdiom reprodukcie ľudských populácií.

Objekt demografie: ľudské populácie

Populácia (lat. populus - ľud) je spoločenský útvar pozostávajúci z ľudských jedincov, ktorí majú individuálne znaky, zaujímajú určité miesto v priestore a dochádza medzi nimi k reprodukcii.

Predmet demografie: demografické udalosti (javy) a procesy, ktoré súvisia s reprodukciou ľudských populácií.

Demografická udalosť je životná udalosť bezprostredne súvisiaca s ľudskou reprodukciou; ide o individuálnu udalosť v živote jedinca a znamená skutočný prechod z jedného stavu do druhého;

- demografické udalosti sú: uzavretie manželstva, narodenie, potrat, úmrtie, rozvod, presťahovanie sa

Demografický proces znamená, že demografické udalosti sú evidované a sledované ako hromadné javy; prejavom demografického procesu je demografická udalosť;

- demografické procesy sú: sobášnosť, pôrodnosť, potratovosť, úmrtnosť, rozvodovosť, migrácia

Členenie demografie:

- 1) Demografická statika (stav, štruktúry obyvateľstva)
- 2) Demografická dynamika (sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť, potratovosť, úmrtnosť, migrácia)
- 3) Demografická prognostika (projekcie, extrapolácie)

Metódy demografie: štatistika, výskum, analýza, prognózovanie, modelovanie,...

Odbory demografie: historická demografia, teoretická demografia, matematická demografia, geodemografia, regionálna demografia, ekonomická demografia, demografická metodológia,...

Základné zdroje demografických údajov: demografické výkazníctvo; sčítania obyvateľov; registre obyvateľov;...

Významné osobnosti svetovej demografie:

- John GRAUNT (1620 - 1674), ang. - zakladateľ demografie
- Edmund HALLEY (1656 - 1742), ang. - skonštruoval prvé úmrtnostné tabuľky
- Thomas Robert MALTHUS (1766 - 1834), ang. - formalizoval vzťah medzi rastom zdrojov potravín a rastom početnosti populácie
- Adolphe Lambert QUÉTELET (1796 - 1874), belg. - vypracoval zásady moderných sčítaní obyvateľstva, založil Medzinárodný štatistický ústav (1853)
- Achille GUILLARD (1799 - 1876), fr. - ako prvý použil pre vedu o obyvateľstve termín demografia v roku 1855 a definoval ju ako prírodnú a spoločenskú vedu o ľudskom rode
- Wilhelm LEXIS (1837 - 1914), ang. - koncepčne pripravil konštrukciu hrubej a čistej miery reprodukcie
- Axel Gustav SUNDBARG (1857 - 1917), švéd. - publikoval klasifikáciu vekových štruktúr populácií (1900)
- Alfréd James LOTKA (1880 - 1949), am. - skonštruoval modely stabilnej populácie (vo vzťahu k reprodukčným mieram)
- Antonín BOHÁČ (1882 - 1950), čes. - zakladateľ demografie v Československu
- Louis HENRY (1911 - 1991), fr. - publikoval učebnice demografickej analýzy, techniky populačných projekcií
- Ronald PRESSAT (1923), fr. - zaoberal sa predovšetkým problematikou demografickej analýzy
- Gary Stanley BECKER (1930 - 2014), am. - použil matematicko-ekonomických modely v demografii
- Dirk van de KAA (1933), hol.- vyhodnocuje aktuálne demografické zmeny v Európe

Významné osobnosti slovenskej demografie:

- Matej BEL (1684 - 1749) - polyhistor, opisoval slovenské stolice (Prešporskej, Turčianskej, Liptovskej, Novohradskej, Tekovskej, Nitrianskej), kde si všimol zvyky a životné spôsoby obyvateľstva
- Samuel TIMON (1675 - 1736) - polyhistor, zakladateľ kritickej historiografie
- Ján ČAPLOVIČ (1780 - 1847) - popisoval problematiku etník žijúcich na Slovensku
- Emil STODOLA (1862 - 1945) - zaoberal sa národnostnou problematikou obcí
- Štefan JANŠÁK (1886 - 1972) - študoval osídlenie Slovenska, použil dotazníkovú metódu
- Alojz J.CHURA (1899 - 1979) - analyzoval demografickú regresiu
- Ján SVETOŇ (1905 - 1966) - rekonštruoval demografické údaje Slovenska z 18.- 19. storočia, analyzoval príčiny a rozsah slovenského vysťahovalectva

Demografická štatistika:

- najstaršia forma štatistiky
- hlavná metóda demografie
- odborná činnosť, ktorou sa získavajú a spracovávajú kvantitatívne údaje o obyvateľstve

Predmet demografickej štatistiky: kvantifikácia demografických udalostí a procesov

Demografická štatistika sleduje:

- stav obyvateľstva (začiatkový, stredný, koncový, k dátumu sčítania,...)
- štruktúry obyvateľstva (podľa pohlavia, veku, národnosti, rodinného stavu,...)
- pohyb obyvateľstva (sobáše, rozvody, narodení, potraty, zomretí, prisťahovaní, vystťahovaní)

Analytická demografická štatistika sleduje: relatívne ukazovatele, t.j. hrubé miery, špecifické miery, diferenčné miery, ...

System demografickej štatistiky a štatistiky zahraničnej migrácie v SR

Demografická štatistika spolu s pravidelne sa opakujúcimi sčítaniami obyvateľstva a systémom doplnkových zisťovaní u obyvateľstva (mikroceny) zabezpečuje rozhodujúci podiel informácií o obyvateľstve ako celku, o jeho priestorovom rozmiestnení, stave, štruktúrach, ako aj charakteristikách v konkrétnom časovom období.

I. ZBER ÚDAJOV

Údaje pre demografickú štatistiku sa získavajú zo štatistického zisťovania o prirodzenom a migračnom pohybe obyvateľstva, ktoré každoročne organizuje Štatistický úrad Slovenskej republiky štatistickými hláseniami radu OBYV 1-5/12.

Štatistické zisťovanie o pohybe obyvateľstva sa týka celej populácie v SR, vrátane cudzincov s trvalým pobytom. Je to vyčerpávajúce zisťovanie, organizované a vykonávané na základe Programu štátnych štatistických zisťovaní. Program štátnych štatistických zisťovaní je legislatívny dokument, podľa ktorého vzniká spravodajským jednotkám podľa § 18 ods. 3 zákona NR SR č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike spravodajská povinnosť vzťahujúca sa na všetky štatistické zisťovania.

Predmetom zisťovania demografickej štatistiky v Slovenskej republike sú jednotlivé životné udalosti osôb: narodenie, úmrtie, uzavretie manželstva, rozvod, sťahovanie. Zber údajov sa zabezpečuje prostredníctvom spravodajských jednotiek, ktorými sú obecné, mestské a obvodné úrady poverené vedením matrík, zdravotnícke zariadenia, príslušné súdy, ohlasovne pobytu obecných a mestských úradov, pracoviská Ministerstva vnútra SR pre cudzincov a osobitná matrika pre registráciu udalostí týkajúcich sa občanov SR v zahraničí.

Zisťovanie a základné spracovanie demografickej štatistiky je na Slovensku založené na individuálnych hláseniach o jednotlivých demografických udalostiach u každého občana s trvalým pobytom na území SR a u cudzích štátnych príslušníkov. Sú to:

- OBYV 1-12 (Hlásenie o uzavretí manželstva)
- OBYV 2-12 (Hlásenie o narodení)
- OBYV 3-12 (List o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí)
- OBYV 4-12 (Hlásenie o rozvode)
- OBYV 5-12 (Hlásenie o sťahovaní)

Štatistika uzavretých manželstiev sa získava spracovaním Hlásenia o uzavretí manželstva (OBYV 1-12). Spravodajskými jednotkami sú matričné úrady. Hlásením o uzavretí manželstva sa zisťujú nasledujúce štatistické ukazovatele:

- dátum uzavretia manželstva
- osobné údaje ženicha a nevesty (rodné číslo bez koncovky, rodinný stav, vzdelanie, národnosť)
- miesto trvalého pobytu
- poradie manželstva
- u rozvedených a ovdovených dátum rozvodu, resp. ovdovenia

Štatistika narodených sa získava spracovaním Hlásenia o narodení (OBYV 2-12). Spravodajskými jednotkami sú matričné úrady. Matrika pred zaslaním štatistického hlásenia na ŠÚ SR overí vierohodnosť a úplnosť údajov vyplnených zdravotníckym zariadením pri narodení dieťaťa. Hlásením o narodení sa zisťujú nasledujúce štatistické ukazovatele:

- identifikačné dáta narodeného dieťaťa (dátum narodenia, pohlavie, štátne občianstvo pri narodení)
- základné charakteristiky pôrodu (vitalita, druh pôrodu, pôrodná hmotnosť a dĺžka, počet týždňov tehotenstva, poradie narodeného dieťaťa, dátum narodenia predchádzajúceho dieťaťa)
- údaje o rodičoch dieťaťa (najvyššie vzdelanie, národnosť, trvalý pobyt a dátum uzavretia manželstva rodičov)
- rodinný stav matky

Štatistika zomretých sa získava spracovaním Listu o prehliadke mŕtveho a štatistického hlásenia o úmrtí (OBYV 3-12). Spravodajskými jednotkami sú matričné úrady. Matrika pred zaslaním štatistického hlásenia ŠÚ SR overí vierohodnosť a úplnosť údajov vyplnených lekárom pri prehliadke, resp. pitve zomrelého. Hlásením o úmrtí sa zisťujú nasledujúce štatistické ukazovatele:

- dátum úmrtia
- osobné údaje zomrelého občana (dátum narodenia, trvalý pobyt, pohlavie, rodinný stav, národnosť a štátne občianstvo)
- príčina smrti
- znak vykonania pitvy
- súbor údajov zisťovaných u zomretých detí do 1 roka (dĺžka života, pôrodná hmotnosť, legitimita, miesto úmrtia)

Štatistika rozvodov sa získava spracovaním Hlásenia o rozvode (OBYV 4-12). Spravodajskými jednotkami sú okresné (krajské) sudy. Predmetom štatistického zisťovania o rozvodoch sú ukazovatele:

- dátum uzavretia manželstva
- počet detí z manželstva (z toho maloletých)
- trvalý pobyt manželov
- vzdelanie a národnosť
- poradie rozvodu
- príčina rozvratu manželstva
- údaje o procesnej činnosti súdu, (kde definíciu položiek určuje Ministerstvo spravodlivosti SR, napr. spisová značka, druh návrhu, výsledok konania, dôvod zamietnutia, odvolanie podal, atď.)

Štatistika sťahovania sa získava spracovaním Hlásenia o sťahovaní (OBYV 5-12).

Spravodajskými jednotkami zodpovedajúcimi za správnosť vyplnenia hlásení o sťahovaní sú: obecné a mestské úrady a pracoviská Ministerstva vnútra SR pre cudzincov. Hlásením o sťahovaní sa zisťujú nasledujúce štatistické ukazovatele:

- osobné údaje osoby, ktorá zmenila miesto trvalého pobytu (dátum narodenia, pohlavie, rodinný stav, vzdelanie, národnosť a štátne občianstvo)
- dátum zmeny trvalého pobytu, dôvod sťahovania
- miesto predchádzajúceho a nového trvalého pobytu, resp. štát prisťahovania alebo štát vystťahovania

Do demografickej štatistiky je od roku 1958 zahrnutá aj **štatistika potratov** a umelých prerušení tehotenstva. Údaje preberá štátna štatistika z rezortného informačného systému Ministerstva zdravotníctva SR. Údaje o potratoch vytvára Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave spracovaním Žiadosti o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenia potratu.

II. SPRACOVANIE ÚDAJOV

Demografické spracovania sú koncipované v súlade s koncepciou integrovaného štatistického informačného systému (IŠIS). Agregované údaje sú uchovávané v základnej schéme produkčnej bázy dát a dáta za všetky spracované obdobia sú on-line trvalo prístupné. Vytvára sa takto základňa údajov, tak pre ich operatívne využívanie v rezorte štatistiky, ako aj pre tvorbu vyšších vrstiev produkčnej a verejnej bázy dát. V prípade demografickej štatistiky ide i o využívanie týchto údajov spolupracujúcimi rezortmi (zdravotníctva, vnútra, spravodlivosti).

Spracovanie demografickej štatistiky je rozdelené na tieto etapy:

- záznam dát hlásení OBYV 1-5/12 a ich kontroly
- ukladanie súborov do zdrojovej bázy dát
- tvorba agregovaných súborov na úrovni produkčnej bázy dát
- tvorba výstupných tabuliek, zostáv a tvorba súborov v prostredí PC.

Vlastné spracovanie demografickej štatistiky prebieha:

- v režime mesačného spracovania
- v režime ročného podrobného spracovania

V režime mesačného spracovania sú spracovávané informácie o pohybe obyvateľstva v členení:

- prehľad pohybu (základné absolútne a relatívne ukazovatele, prírastky počtu obyvateľov a počty obyvateľov podľa pohlavia v spracovanom období)
- tabuľky za jednotlivé demografické javy (štatistika uzavretých a rozvedených manželstiev, narodených, potratov, zomrelých, sťahovania)
- v mesačnom režime sú spracovávané aj ďalšie vekové charakteristiky javom dotknutých osôb (napr. snúbencov, matiek živo narodených detí, zomrelých osôb, rozvedených manželov a žien, ktoré mali potrat a pod.).

Pri spracovávaní údajov o pohybe obyvateľstva v mesačnom režime ide o individuálne udalosti

úradne registrované v danom období. V dôsledku možných posunov úradnej registrácie demografických udalostí matričným úradom (zápis do matričných kníh), resp. inou spravodajskou jednotkou (ohlasovňou pobytu, okresným súdom), dátum demografickej udalosti nemusí byť zhodný s termínom (obdobím) štatistického spracovania. Z tohto dôvodu majú údaje o počte obyvateľov k 30. júnu príslušného roka (tzv. stredný stav), publikované na základe krátkodobého (mesačného) režimu, charakter predbežných údajov. Rovnaký charakter majú aj vypočítavané relatívne údaje, vytvorené na základe týchto predbežných údajov o strednom stave obyvateľstva. Úhrnné (kvantitatívne) údaje za rok (napr. počet uzavretých manželstiev, narodených, zomrelých) sú už pri prvom spracovaní definitívne.

Definitívne údaje o strednom stave (k 30. júnu) sú výsledkom spracovania v ročnom režime- zo spracovania vekového zloženia obyvateľstva (tzv. bilancií), kde sú všetky demografické javy pretriedené podľa skutočného dátumu udalosti (t. j. nastali do 30. júna príslušného roka vrátane).

Definitívny stredný stav sa použije na výpočet definitívnych relatívnych ukazovateľov v podrobnom územnom členení.

V režime ročného spracovania agregovaním mesačných súborov vzniknú v prostredí IŠIS tzv. ročné súbory, ktoré sa používajú na spracovanie:

- bilancií pohybu obyvateľstva (podľa pohlavia, ročníka narodenia a územia, resp. podľa rodinného stavu a podľa národnosti)
- súborov koncentračných prezentačných tabuliek pre publikačnú činnosť (napr. vekové zloženie)
- súboru kombinačných tabuliek, majúcich charakter demografickej ročenky - tzv. pramenného diela
- špecifických výstupov, napr. úmrtnostných, sobášnych tabuliek a pod.

III. POSKYTOVANIE A PREZENTÁCIA ÚDAJOV

Z režimu mesačného spracovania sú k dispozícii:

- údaje za kumulované obdobia v štvrťročnej, polročnej a ročnej periodicite (mesačne sa poskytujú základné údaje o sobášoch, narodeniach, úmrtiach, zomretých detí do 1 roka a stavoch obyvateľstva pre Bulletin OSN), ďalej,
- predbežné stavy obyvateľstva podľa pohlavia za SR, kraje, okresy a mestá
- predbežné výsledky za jednotlivé súbory (sobáše, rozvody, pôrody, potraty, úmrtia, sťahovanie), v triedení za SR a okresy v absolútnych a relatívnych údajoch
- prehľady pohybu obyvateľstva za SR, kraje, okresy a mestá

Z režimu ročného spracovania sa v publikáciách uvádzajú:

- definitívne výsledky pohybu obyvateľstva za SR, okresy a mestá v absolútnych a relatívnych ukazovateľoch
- počet a štruktúra obyvateľstva podľa národností za okresy, kraje a SR
- veková štruktúra obyvateľov SR podľa pohlavia a rodinného stavu, resp. národnosti za SR
- bilancia pohybu obyvateľstva podľa pohlavia za obce, okresy a kraje SR (živo narodení, zomretí, prirodzený prírastok, prisťahovaní, vysťahovaní, prírastok sťahovaním, celkový prírastok, stav obyvateľstva na začiatku roka, stredný stav a ku koncu roka podľa pohlavia)
- veková štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia za okresy, kraje a SR

Súčasťou prezentácie výsledkov demografickej štatistiky sú aj pravidelné **tlačové konferencie** pre masmédiá, na ktorých sa prezentujú základné vývojové tendencie z oblasti prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva.

Demografické výsledky sa prezentujú aj prostredníctvom časopisu **Slovenská štatistika a demografia**, ktorý vychádza v štvrťročnej periodicite. Časopis sa v demografickej oblasti zaoberá špecifickými teoreticko-metodologickými otázkami, problematikou sčítania obyvateľstva, domov a bytov, výsledkami iných významných cenzov, analýzami vývoja obyvateľstva a jeho štruktúry z rôznych hľadísk. Prezentuje rôzne demografické charakteristiky, vzťahy vývoja obyvateľstva, zamestnanosti, výchovy, vzdelávania, zdravotníckej starostlivosti a pod.

Výsledky demografie sa prezentujú aj prostredníctvom demografických konferencií, ktoré v dvojročnej periodicite organizuje Slovenská štatistická a demografická spoločnosť.

IV. PROGNOZOVANIE VÝVOJA OBYVATEĽSTVA

Na základe potrieb spoločnosti, požiadaviek vlády SR a ústredných orgánov sa štandardne spracovávajú demografické prognózy vývoja obyvateľstva SR. Aktuálnosť prognóz je potrebné starostlivo sledovať a vyhodnocovať. Aktualizácia prognóz a ich viac variantnosť je bežná prax, ktorá sa využíva v demografickom prognózovaní.

Demografické prognózy sa spracovávajú každých 10 rokov v nadväznosti na výsledky sčítania obyvateľov, z ktorého sa získava východisková štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku a to po rebilancii obyvateľstva na začiatok kalendárneho roka. V intercenzálnom období sa podľa potreby a okolností spracovávajú revízie prognóz, ktoré sa zvyčajne zameriavajú len na najpravdepodobnejší scenár prognózy.

V roku 2012 v nadväznosti na výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov v spolupráci s VDC bola pripravená Prognóza vývoja obyvateľstva v SR. Na príprave vstupných predpokladov sa podieľali v rámci širšej diskusie aj odborníci z iných pracovísk, predovšetkým z Prírodovedeckej fakulty UK. Prognózu spracoval INFOSTAST klasickou kohortne-komponentnou metódou. Vstupné údaje týkajúce sa dynamiky aj štruktúry obyvateľstva sú oficiálnymi údajmi ŠÚ SR. Základný vstup predstavuje štruktúra podľa pohlavia a jednoročných vekových kategórií, na ktorú sa postupne aplikujú odhadnuté parametre budúcej fertility, mortality a migračného salda. Kombináciou vstupných predpokladov prognózy vznikajú prognostické scenáre.

V. MEDZINÁRODNÁ POROVNATEĽNOSŤ

Pre zabezpečenie porovnateľnosti demografických ukazovateľov v rámci Európskeho štatistického systému sú údaje spracovávané na úrovni národnej (NUTS 1), regionálnej (NUTS 2 a NUTS 3) a lokálnej (LAU 1 a LAU 2). Pri názvoch krajín a spracovaní zahraničného sťahovania sa používa číselník krajín podľa medzinárodnej normy ISO 3166-93. Príčiny smrti u zomrelých sa spracovávajú podľa Medzinárodnej štatistickej klasifikácie chorôb a príbuzných zdravotných problémov v znení 10. revízie.

Spracovanie demografie v mesačnej periodicite vo vyčerpávajúcom zisťovaní celej populácie poskytuje vierohodné údaje o obyvateľstve bez potreby spracovávať za SR **odhady počtu obyvateľov a jednotlivých demografických charakteristík.**

VI. ŠTATISTIKA ZAHRANIČNEJ MIGRÁCIE

Štatistika zahraničného sťahovania - legálna migrácia, vyplývajúca z nariadenia ES č.862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane (ďalej len Nariadenie o štatistike migrácii) z článku 3 "Štatistika o medzinárodnej migrácii, obyvateľoch s obvyklým pobytom a o nadobúdaní občianstva" - národným kontaktným bodom pre spracovanie a poskytovanie uvedených štatistík je **Štatistický úrad SR.**

Pre medzinárodné účely a naplnenie požiadaviek Nariadenia o štatistike migrácii sa z migračnej štatistiky ŠÚ SR využívajú informácie o sťahovaní občanov SR. Informácie o sťahovaní cudzincov sa čerpajú z informačného systému "Evidencia cudzincov" Úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ. ŠÚ SR od referenčného roku 2003 spolupracuje s ÚHCP P PZ pri vývoji a implementácii Nariadenia o štatistike migrácii do praxe.

Pokiaľ ide o terminológiu a naplnenie požiadaviek článku 3 Nariadenia o štatistike migrácii, pod pojmom legálna migrácia sa rozumie vstup osoby na územie SR, pobyt na území SR a opustenie územia SR za podmienok, že sú splnené medzinárodné dohody a zákonné predpisy SR. Podmienky vstupu, pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky a opustenia územia SR upravuje zákon Národnej rady SR č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o pobyte cudzincov"). Podľa tohto zákona sa za cudzinca považuje každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky alebo je osobou bez štátnej príslušnosti. Cudzincom sú teda občania iného štátu EÚ, občania štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len EHP), občania Švajčiarskej konfederácie a ich rodinní príslušníci, občania tretích krajín a občania bez štátnej príslušnosti. Pre vstup a pobyt občanov EÚ a Európskeho hospodárskeho priestoru na Slovensku platí osobitný právny režim, ktorým sa približujú k právam občanov SR.

Pri udeľovaní pobytov v SR možno hovoriť o dvoch režimoch - registračnom a povoľovacom. Registrácia sa týka občanov EÚ/EHP, zatiaľ čo ostatní cudzinci musia o povolenie na pobyt požiadať a následne im môže byť udelený. Legálna migrácia je založená na udelení povolenia na prechodný pobyt občanom tretích krajín, na udelení povolenia na trvalý pobyt občanom tretích krajín a zvýhodneným cudzincom, resp. na registrácii povolenia na trvalý pobyt občanov EHP, a na udelení povolenia na tolerovaný pobyt občanom tretích krajín. Právny systém SR teda rozlišuje povolenie na prechodný pobyt, ktorý je viazaný na konkrétny účel, povolenie na trvalý pobyt a povolenie na tolerovaný pobyt. Podľa druhu a charakteru pobytu do migračných štatistík poskytovaných Eurostatu sú zahrnuté skupiny cudzincov s udeleným povolením na prechodný pobyt a s udeleným povolením na trvalý pobyt, resp. s registráciou trvalého pobytu na území SR.

Do počtu prisťahovaných a celkového stavu obyvateľov s obvyklým pobytom na území SR sú zahrnutí aj cudzinci, ktorým bol udelený azyl, na základe čoho sa ich pobyt považuje za trvalý pobyt na území SR, a osoby, ktorým bola udelená doplnková ochrana, na základe čoho sa ich

pobyt považuje za prechodný pobyt na území SR. Žiadatelia o medzinárodnú ochranu sa nezapočítavajú do počtu prisťahovaných a do celkového počtu osôb s legálnym pobytom na území SR. Osoby s tolerovaným pobytom na území SR sa taktiež nezapočítavajú do počtu prisťahovaných ani do celkového počtu osôb s legálnym pobytom, čo vyplýva z charakteru druhu príslušného pobytu (maximálna dĺžka tolerovaného pobytu je udelená na 180 dní, avšak môže byť opakovane predĺžená).

Štatistiky o medzinárodnej ochrane (čl. 4 Nariadenia ES č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane) - národným kontaktným bodom pre zber, spracovanie a poskytovanie uvedených štatistík je ***Migračný úrad Ministerstva vnútra SR.***

Štatistika o prevencii neoprávneného vstupu a pobytu (nelegálna migrácia), vyplývajúca z nariadenia ES č.862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane (čl. 5 nariadenia) - národným kontaktným bodom pre zber, spracovanie a poskytovanie uvedených štatistík je ***Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.***

Štatistiky o povoleniach na pobyt a o pobyte štátnych príslušníkov tretích krajín (čl. 6 Nariadenia ES č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane) - národným kontaktným bodom pre zber, spracovanie a poskytovanie uvedených štatistík je ***Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.***

Štatistiky o návratoch (čl. 7 Nariadenia ES č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane) - národným kontaktným bodom pre zber, spracovanie a poskytovanie uvedených štatistík je ***Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.***

Štatistiky zahraničných pracovníkov na území SR sú predmetom zberu, spracovania a distribúcie ***Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.***

VII. NADVÄZNOŠŤ ŠTATISTICKÉHO ZISŤOVANIA O OBYVATEĽSTVE A SČÍTANIA OBYVATEĽOV

Demografická štatistika sa odvíja od výsledkov jednotlivých sčítaní obyvateľov. V Slovenskej republike je v období medzi dvoma sčítaniami zaužívaný proces bilancovania pohybu obyvateľstva (rebilancovanie výsledkov sčítania spätne k 1. januáru roku, v ktorom je uskutočnené sčítanie a následne každoročné bilancovanie pohybu obyvateľstva až do ďalšieho sčítania).

Tento proces ilustruje nasledujúca rovnica: **Stav obyvateľov k 1. 1.** = stav obyvateľov k dátumu sčítania obyvateľov - počet narodených (od 1.1. až do dátumu sčítania obyvateľov) + počet zomretých (od 1.1. až do dátumu sčítania obyvateľov) - migračné saldo (od 1.1. až do dátumu sčítania obyvateľov).

Údaje sa po nasledujúcom sčítaní spätne nerevidujú napriek tomu, že sčítaním sa zistia iné počty ako zistí bežná štatistika pohybu obyvateľstva. Tento rozdiel je spôsobený tým, že pri sčítaní sa používa metóda sebasčítania a nie všetci obyvatelia si splnia svoju spravodajskú povinnosť. Ďalší rozdiel v údajoch vzniká v režime štatistického zisťovania o vystaňovaní do

zahraničia, keď rovnako zo strany sťahujúcich sa obyvateľov nie je vždy splnená ich odhlasovacia povinnosť ohlasovníam alebo v prípade cudzincov orgánom hraničnej a cudzineckej polície.

Výsledky sčítania sú však základom pre bilancovanie počtov a štruktúry obyvateľstva v období medzi sčítaniami obyvateľstva.